

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת ויקרא ה' ניסן ה'תשע"ג | גליון 546

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וספ"י פינטו שליט"א

אדם ניכר בכיסו

"נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעֲלָה מַעַל בְּה' וְכַחַשׁ עֲמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹ בְתִשּׁוּמַת יָד אוֹ בְגָזַל אוֹ עֲשָׂק אֶת עֲמִיתוֹ" (ה, כא). מדוע נאמר על אדם שכיחש בחברו וכפר בפיקדון שהופקד בידו, שמעל "מעל בה"? פירש רש"י, שדרכו של המפקיד פקדון אצל חברו, שאינו מפקידו בעדים או בשטר, אלא נותנו בידו מבלי שאיש ידע על כך. מכאן, שמלבדם נמצא רק הקב"ה ביניהם. לפיכך, כשהוא מכחש - מכחש הוא בהקב"ה שהוא שלישי שביניהם. לכך נאמר **"וּמַעֲלָה מַעַל בְּה'".**

ניסיון הממוון הוא קשה ביותר, ותחבולותיו של היצר בעניין זה קשות מאד, משום שנפש האדם מתאוה לממון, וכבר אמרו חז"ל (מכות, כג.) **"גזל ועריות נפשו של אדם מחמדתו"**. כך, שבנקל עלול אדם לנכס לעצמו ממון שאינו שלו. על כן לימדה אותנו התורה, שצריכים אנו להשמר מכל משמר מכל נדנדו וסרך בעניני ממון, שהרי חוץ כמה שמועל האדם בחברו, הוא מועל אף **"מעל בה"**, משום שמכחש הוא בכך שהבורא רואה ויודע הכל, ושהכל שלו. ואכן, אחד מאבני הבוחן שנמדד בהם האדם - הוא הזהירות הגדולה בענייני ממון, ועל כך אמרו חז"ל (עירובין סה) **אדם ניכר בכיסו**, על פי אופן הנהגת האדם עם ממונו, ניתן לדעת ולחקור את שורש נפשו והלך רוחו של האדם.

ראינו אצל צדיקים גדולים בעלי מעלה ודרגה, שלשלת הדורות והיוחסין, שלא תמיד הניחו אחיהם זרע קדוש וטהור, ויצאו מחלציהם בנים שאינם מהוגנים, ורבים תמהו בדבר, היאך אפשר שמצדיקים שכאלו יצאו בנים לא כשרים. אך מובא בספרם הקדושים, שהשפעת ממון שאינו כשר, פוגמת ברוחניות של הבנים, וייתכן שאותם צדיקים לא הקפידו הקפדה גמורה בענייני הממון,

וקיבלו פדיונות מאנשים שאינם מהוגנים, משום כך נענשו ובניהם לא הלכו בדרכם. על כך אמרו חז"ל (פסחים קד) במה זכה רבי מנחם בר סימאי שנשאר 'בנו של קדושים' והלך בדרכי אבותיו? אלא, בזה **שלא הסתכל בצורתא זוזא**, ומחמת שלא השתמש כלל בממון, לא הושפע מממון שאינו כשר בתכלית, וזכות זו עמדה לו שנתר קדוש ונקבע שמו לדורות **כבנו של קדושים**. זכור לנו ששמענו ממו"ר **זקנו ה'בבא סאל'י זיע"א**, שהיה לו מעטפה שהיה מניח בה את כספי הפדיונות מאנשים שאינם מהוגנים, ושם אותם במעטפה מיוחדת וקרא לה 'כסף של בית הכסא', ולא רצה להשתמש בה.

כאשר אדם עומד בניסיון הממון, ויודע שהממון שבידו מאיתו יתברך, יש בכוחו לתת אף מכספו לאחרים, דבר הגורם לאריכות ימיו ושנותיו כפי שכתוב **"וּצְדָקָה תַצִּיל מִמָּוֶת"** (משלי יב) וכן מובא בזהר הקדוש **שצדקה היא אילנא דחיי**, וכל כך למה? האדם מטבעו קשור לממונו, וזו הסיבה שנוקרא הכסף - **'דמים'**, משום שהוא כמו דמו של האדם שממנו חיותו. כאשר אדם נותן צדקה, הרי כאילו נתן מחלבו ודמו והקריב את עצמו, ובה מכפר על מיתתו, **"כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ"** (דברים יב, כג). ומי שעומד בניסיון הממון יוכל לעמוד בעוד נסיונות גדולים וקשים בשאר תחומי החיים.

מה נעמו דברי ה'פלא יועץ' (ערך ממון) שכתב: **'ולא יהא הכסף נחשב בעיניו למאומה במקום שיש צד נדנדו איסור, וירחק מן הכיעור מן הדומה לו כי מוטב לו לאדם שימות ברעב ואל יהא רשע לפני המקום שעה אחת, ומה גם כי דורשי ה' לא יחסרו כל טוב'**.

דברי הימים

טבח יהודי יורק

ז' בניסן ד'תתק"נ

בערב יום ז' בניסן ד'תתק"נ בעת מסע הצלב השלישי, החל המון מוסת בהנהגת הכמרים ואצילים להתנפל על בתי היהודים ולעשות בהם שפטים, כ-500 יהודים מבני העיר יורק שבמחוז יורקשייר שבאנגליה, ובראשם אחד מבעלי התוספות תלמידו של רבינו תם, **רבינו יום טוב בר יצחק מיואני הי"ד**, נמלטו על נפשם והתבצרו במצודת 'מגדל קליפורד' וביקשו את חסות המלך. אולם ההמון המוסת צר על המגדל, ונתן ליהודים את הברירה להמיר את דתם או למות.

כשהחלו הפורעים בהכנות על מנת להצית את המצודה על יושביה, נשא רבי יום טוב בר יצחק את דבריו לקהל עדתו ואמר 'אלוקי אבותינו, מי יאמר לו מה תעשה, הוא המצווה עלינו היום למות על תורתנו, והנה המוות עומד בפתח, סמוך אני ובטוח כי אינכם חושבים, חס וחלילה, לעזוב את התורה הקדושה בשביל שעה קלה של חיים, ולבחור לכם גורל יותר קשה לאנשי כבוד מן המוות, לחיות כבוגדים, תלויים ברחמי האויבים הזדים ונתונים לכלימת עולם. והנה, הואיל והבורא דורש מאיתנו היום להשיב את החיים אשר מסר לנו, הבה נמסרם לו כמו ידינו, והרי רבים מבני עמינו ידעו לעשות כדבר הזה בימי הגירות'.

לאחר שסיים רבי יום טוב בר יצחק את דבריו, הרגו המתבצרים את עצמם בחרב ובלבד שלא יפלו בידם של הערלים, הי"ה. יהודי אשכנז נוהגים לומר בליל יום כיפור את הפיוט **'אמנם כן יצר סוכן בנו'** שאותו חיבר רבי יום טוב בר יצחק הי"ה.

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לצפות בשיעור דרך האתר של הישיבה בכתובת: WWW.HARAVPINTO.COM
לקבלת הגליון והמייל היומי של אדמו"ר עט"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א: info@shoovaisrael.com
ניתן להקדש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמת יקירכם.

ר"ת	השבת יציאת	כניסת השבת	ירושלים
19:04	18:23	17:11	ירושלים
19:01	18:25	17:27	ת"א אשדוד
19:00	18:25	17:17	חיפה
19:01	18:25	17:26	ב"ש

לברכה והצלחת עמיר ולירן קובי ובני ביתם

איש ואשה
שיזכו

להשתחרר מכבלי כפיות הטובה

"ויקרא אל משה" (א, א) עשר שמות היו לו למשה רבנו, שמות המתארים את מעלתו וגדולתו. ולמרות כך, קרא אליו ה' דוקא בשם 'משה'. במה מובחר שם זה יותר מכל השמות האחרים? דרשו חז"ל (מ"ד ויקרא א, א) אמרו לו הקב"ה למשה - חייך! מכל שמות שנקרא לך, איני קורא לך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה! ו"תקרא שמו משה" (שמות ב, י).

במה זכתה בתיה ששמו של מנהיגן של ישראל נקרא לדורות דוקא בשם שהיא בחרה בו, שם שנישא בפי כל ומוזכר אין ספור פעמים, ולא עוד אלא שאף הקב"ה קורא לו למשה בשם זה? מבאר המהר"ל זה השכר ששולם לבתיה בת פרעה על החסד והמסירות נפש שסיכנה את עצמה למרות גזרת אביה, ומשתה את התיבה מן היאור. דבר זה מורה על מידת 'הכרת הטוב' לכל העושה חסד - שהוא יסוד התורה כולה הנקראת גם "תורת חסד" (משלי לא, כו).

יסוד התורה כולה היא מידת 'הכרת הטוב' המהווה בסיס לקשר שבין אנשים ובפרט בחיי הנישואין. באופן מפתיע יש בני זוג הנמנעים מלהודות ולהכיר בטובתו של השני, הם אינם מוצאים כלל 'טובות' במעשיו או באופיו של בן הזוג כך שאין להם סיבה להכיר לו טובה. מחשבה זו בטעות יסודה, ונובעת בין היתר גם מכפיות טובה המושרשת בליבו של אדם. על בן הזוג להתבונן ולראות כי עצם היותו נשוי היא המתנה והנתינה הגדולה ביותר הניתנת לו מבן זוגו. ועל כך בלבד עליו להכיר טובה לבן זוגו ולהודות לבורא העולם שזיכה אותו להנשא, דבר שאינו מובן מאליו. ככל שירבה בן הזוג להתבונן בדבר זה ולהודות על כך, ישתחרר מכבלי כפיות הטובה ואט אט יאורו עיניו להשגיח בריבוי הטובות לאין ספור, שמקבל הוא מבן זוגו, או אז בודאי לא ימנע מלהודות כראוי לבן הזוג. ככל שאדם משתלם במידה זו של הכרת הטוב, מגיע הוא להכיר טובה לבני ביתו ולסובביו על כל מעשה ולו הקטן ביותר. מסופר על הצדיק רבי שמחה זיסל מקלם, שבכל ערב שבת כשהיה נכנס לביתו אחרי התפילה, היה נעמד ליד הדלת ומתבונן בהתפעלות בסיודורי השולחן ונוי המצעים, כדי להכיר טובה לאשתו שטרחה עבורו.

אמרו חז"ל (ילקוט ישעיהו ערמ ט) שבתיה - בת פרעה שגידלה את גואלם של ישראל והכירו לה על כך טובה, נתגיירה לבסוף והפכה להיות שותפה לכלל עם ישראל. הכרת הטוב לשני, יוצרת קשר וקירבה בין הצדדים. אף כאשר בן הזוג מכיר טובה לזולתו גורם הוא על ידי כך לתחושת שותפות וקירבה בין בני הזוג, דבר הממריץ ומדרבן את כל אחד מהם, לשאוף להיטיב לשני מכל הלב.

שנא גזל בעולה

אמרו חז"ל (סוכה ל), מאי דכתיב (ישעיהו סא, ח) "פי אני ה' אהב משפט שנא גזל בעולה". משל למלך בשר ודם שהיה עובר על בית המכס אמר לעבדיו 'תנו מכס למוכסים', אמרו לו 'והלא כל המכס כולו שלך הוא'. אמר להם 'ממני ילמדו כל עוברי דרכים ולא יבריחו עצמן מן המכס'. אף הקב"ה אמר "אני ה'... שנא גזל בעולה" ממני ילמדו בני ויבריחו עצמן מן הגזל. מקשה הגאון המוסמך רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל בספרו 'מאור עיניים', מדוע נאמר "שנא גזל בעולה" והלא בכל הקרבנות, אם יש בהם גזל הם פסולים? אלא, כדי שלא יטעו בני אדם לחשוב שהגזל הוא רק במה שיש בו חלק לבני אדם. אבל בדבר שאין לבני אדם חלק, אלא כולו לגבוה, אין בזה משום גזל. לכן נאמר "בעולה" - שכולה לגבוה סלקא, והכל הוא של הקדוש ברוך הוא, ואף על פי כן ציוה שלא יביאו עולה מהגזל. ועוד קשה, מה שייך "שנא גזל" ל"אהב משפט"? להיות שהקדוש ברוך הוא "אהב משפט", ביקש שילמדו ממנו בני אדם וידינינו בקל וחומר, שירחקו מן הגזל. ובספר 'כסף נבחר' דקדקתי מה שאמר הכתוב "שנא גזל בעולה", ולא אמר "שנא עולה בגזל", שבא לרמוז על שצוה הקדוש ברוך הוא בעולת העוף "יהסיר את קרבתו", שהוא הזפק, שישליכהו, מפני שהעוף גזל מאכלו. וכל מה שיש בזפק - הוא גזל, וזהו "שנא גזל בעולה" - שנא הדבר הגזול שיש בעולת העוף, שהוא הזפק.

ברפראות

ויקרא אל משה (א, א)

במסורת הכתיבה של ספרי התורה האלף של "ויקרא" א' זעירא, על שם מה? מבאר בעל כלי יקר, 'אלף' הוא לשון לימוד, כמו שמצינו באיוב (ג, ג) "ואאלףך חכמה". לפיכך האלף' במילת "ויקרא" זעירא, לרמוז שאין הלימוד מתקיים אלא במי שמקטין את עצמו. ובכך שנכתב בתורה "ויקרא אל משה" ב'אלף' זעירא, הוסיפה התורה ללמדנו, שמשה רבנו זכה לכך - דוקא משום שהקטין עצמו ואמר "לא איש דברים אנכי" (שמות ד, י).

והשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן (א, טו)

היה די לומר "והשליך אתה... אל הדשן", או "עם הדשן", מדוע הדגיש "אל מקום הדשן"? הרב 'צופ' דב"ש' דקדק על פי אמרו ז"ל (עי' רש"י יומא כ). שאחד מניסי בית המקדש היה, שבכל יום כאשר היו משימים את הדשן במזבח היה הדשן נבלע במקומו. על כן כתוב בפסוק "אל מקום הדשן", כי לא נשאר מהדשן כלום כי אם מקומו.

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם (ה, א)

מהו "לאשמת העם"? מבאר בעל המשך חכמה' מטבע האנשים להגדיל את חומרת מעשיו של הזולת, ובפרט כאשר מדובר באדם גדול כמו הכהן המשיח, ששגגת הכהן עולה כזדון אצל העם, ונעשה שם שמים מתחלל על ידי כך. זהו שנאמר "אם הכהן המשיח יחטא" - זהו לשון שוגג, "לאשמת העם" - בעיני העם יחשב לו חטאו כמזיד. נמצא שמלבד חטאו

שלו, צריך הכהן לכפר גם על חטא לשון הרע שחטא העם בגינו כשהאשימו אותו בזדון. ואמנם, הקרבן מכפר את חטאו, אך כיצד יעלה בידו לכפר על חטא לשון הרע? לפיכך נצטוו הכהן לתת "מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים", דוקא במקום הקטרת הקטורת, כפי שאמרו חז"ל (ערכין טו). 'על מה קטורת מכפרת? על לשון הרע. אמר הקב"ה יבוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה שבחשאי'.

והשיב את הגזלה אשר גזל (ה, כג)

לאחר שכתב "והשיב את הגזלה" מפני מה הוסיף "אשר גזל"? כתוב ב'ספר חסידים' (סי תקכ"ה) אם השיב את הגזלה בו ביום, אין צריך להוסיף עליה. אולם אם לא השיבה מיד, עליו להוסיף על הגזלה את שווי הריווח שחיסר מבעליו, כל זמן שהגזלה לא היתה אצלו. מסופר על החפץ חיים שהעסיק בשכר אחד מבני ישיבתו, בהעתקת כתביו כדי להכניס לדפוס. באחד מימי אלול ניגש החפץ חיים אל התלמיד בהתרגשות רבה, וסיפר לו כי לחרדתו רק כעת גילה ששילם את שכרו על פי עשרים שורות לגליון, בעוד שבכל גליון היו שתי שורות נוספות. מיהר התלמיד להרגיעו כי מוחל הוא לרב על הטעות בחשבונו, בפרט שקשה לאמוד את השורות הנוספות. אולם החפץ חיים לא נח ולא שקט, עד שבדק ומצא את מספר השורות הנוספות ושילם את תמורתם לתלמיד. אמר התלמיד לחפץ חיים 'זכה רבי לקיים את מצוות "והשיב" שודאי לא היתה מצויה בידו'. אמר לו החפץ חיים "על מצוה זו, חובה על כל אחד להתפלל שלא יזדקק לקיימה כל ימי חיי'...'

הפסק בתפילת העמידה

"אדם פי יקריב מכם קרבן לה" (א, ב) לאחר חרבן בית המקדש בטלה עבודת הקרבנות, אך חז"ל גילו לנו שעדיין נותרה לנו עבודה המהווה דוגמה לעבודת הקרבנות, הלא היא עבודת התפילה, שנאמר (הושע יד, ג) **"ונשלמה פרים שפתינו"**.

מסופר על אדם צעיר שהשתתף פעם בשיעור תורה, וכל כך התחזק מאמרות הנועם של הרב, עד שחש תשוקה עזה להתפלל והצטרף יחד עם הציבור למניין. הרב שעמד בתפילת שמונה עשרה לצידו של אותו יהודי שם ליבו שהצעיר מתפלל את תפילת השמונה עשרה בדבקות, אולם אין הוא מסתפק במילות התפילה אלא מוסיף בתמימותו את כל המילים וההסברים שהופיעו באותו הסיוד. וכך נשמעה תפילתו 'ה' שפתי תפתח... בקיץ אומר מוריד הטל, בחורף אומר משיב הרוח... נקדישך ונעריצך... ' וכך קרא את כל התפילה והפסקאות המופיעות בסיודו. לאחר שסיימו השניים את התפילה, קרא הרב לצעיר והחל לשוחח עימו, התברר לרב כי זו פעם ראשונה בה זכה הצעיר להתפלל, למד עימו את סדר התפילה והורה לו את ההלכות העיקריות. בנוך הצעיר ושאל את הרב האם לאחר שאמר דברים שאינם מעניין התפילה, האם נחשבים להפסק בתפילה, וכן אם עליו לשוב ולהתפלל? אדם שהפסיק בתפילת העמידה בשוגג, וזמן ההפסקה היה ארוך דיו כדי לגמור את כל התפילה מתחילתה ועד סופה. על פי **מנהג בני ספרד** חובה עליו לחזור לראש התפילה, ואף אם סיים את התפילה, עליו לחזור ולהתפלל. ומובא בספר 'הליכות עולם' (ח"א פ' משפטים אות ה) שלפני שחוזר ומתפלל יאמר 'אני חייב אני לחזור - תהיה תפילה זו לשם חובה. ואם לאו - תהיה תפילה זו נדבה'. על פי **ה"כף החיים** (סי' ק"ד אות כ"ט) אם עבר וגמר את התפילה ולא חזר לראש - אין מחזירין אותו. לפי **מנהג בני אשכנז** חוזר לראש הברכה בה הפסיק, ובדיעבד אם המשיך להתפלל ולא חזר, אינו חוזר לראש.

אולם אם זמן ההפסקה היה קצר באופן מהזמן שניתן לגמור את כל התפילה מתחילתה ועד סופה, עליו לחזור לראש הברכה, אם הפסיק בתוך ג' ברכות ראשונות או ג' ברכות אחרונות - חוזר לברכה הראשונה משלושתן. ובדיעבד אם סיים תפילתו אינו חוזר.

הלכה זו נוגעת אף לאדם שהזכיר בתפילה בשוגג מאורע ששיך לזמן אחר כגון שהוסיף 'עלה ויבוא' ביום שאינו ראש חודש או חג. יש הפוסקים (שו"ע או"ח סימן ק"ח, סי"ב) **שאינו בכך משום הפסק ואינו צריך לחזור** לראש הברכה, אולם יש מהאחרונים החולקים על כך (מ"ב ס"ק ל"ה) וסוברים שדינו **כדון המזדר באמצע תפילה שעליו לחזור לראש הברכה**, אך בדיעבד אם סיים את הברכה לא חוזר.

במקרה דנן, ענה הרב לצעיר שמאחר שאין בכל פיסקה שקרא בשוגג - זמן המספיק בכדי לגמור את כל התפילה, ממילא בדיעבד כשכבר סיים את התפילה, אינו צריך לחזור.

פניני דברי יאשיהו

עקב ענוה יראת ה'

"ויקרא אל משה", כותב "בעל הטורים" "ויקרא" א' זעירא, משה בענותותו רצה לכתוב "ויקרא" מלשון מקרה, כמו שנאמר אצל בלעם "ויקרא אלוקים אל בלעם" שלא נראה אליו ה' אלא במקרה. ציוה אותו הקב"ה להוסיף א', ומשה מחמת רוב ענוה כתבה קטנה. זהו יסוד גדול בעבודת ה', בכל ראשית והתחלה חדשה, בודקים ובוחנים את האדם בניסיון של גאוה. אם מתחיל את דרכו החדשה בענוה ובצניעות - ודאי יצליח, וכבר נאמר **"ואת צניעים חקמה"**. ואם חס ושלום הולך בדרך של גאוה ויוהרה וראשיתו ראשית רעה, ודאי שעושר שמור לבעליו לרעה ומכל טוב שנראה לו שזכה, רק רע יהיה אחריתו ומנת חלקו.

מסופר על **הבעל שם טוב** זצוק"ל ששנה לפני התגלותו, באה לפניו בחשאי הרבנית של קהילת בראדי, שהייתה חשוכת בנים, הבטיח לה הבעל שם טוב, לשנה הבאה את חובקת בן ואני אחיה הסנדק. וכך היה, ביקשה הרבנית להזמין את הבעל שם טוב לברית. משראתה הרבנית שבני העיר מתנגדים לכך, נדרה שרק הבעל שם טוב יהיה הסנדק, ומחוסר ברירה כיבדוהו בכך.

לילה לפני הברית היה הבעל שם טוב שרוי בבהלה גדולה, ושח לתלמידיו 'ראיתי את אחיה השילוני שאמר לי, שמחר יהיה הניסיון הגדול בחיי, אם תכנס גאוה בליבי, אאבד את חיי העולם הזה וחי העולם הבא. אך אם אעמוד בניסיון, אזכה לאור גדול ממרום'. ביום הברית, ישב הבעל שם טוב במקומו של העגלון, ואף משהגיעו עמד וטיפל בסוסים. בזכות עמידתו בניסיון באותה תקופה של תחילת התגלותו בעולם, זכה הבעל שם טוב לאור גדול ולעלייה מרובה, אורו של עולם רבנו הבעל שם טוב.

רבי חיים אבולעפיה זצוק"ל - ו' ניסן שנת ה'תק"ד (1744)

שנים לאחר מכן הזמין ד'אהיר אל עומאר שהפך בנתיים לפחה ולמושל הגליל, את רבי חיים שהיה אז רבה של איזמיר, להתיישב בטבריה ולחדש בה את היישוב היהודי כפי שהיה בעבר.

שבעים שנה עמדה העיר טבריה בחורבנה. בשנת ה'ת"כ (1740) כשהגיע רבי חיים אבולעפיה, החל בבניינה הרוחני ואף דאג לבנייה הגשמי, בנה בה בתים וחצרות ליהודים, בית מרחץ נאה וחנויות ליום השוק, ועוד.

בחודש אלול ה'תק"ב (1742) פרצה מלחמה בין השיח דאהיר אל עומאר לבין סלימן פחה דמשק, שבא בחיל גדול להרוס את חומות טבריה ובתיה. הוא החל להפגין את העיר במשך שמונים וחמישה יום. על אף ההפגזות איש לא נפגע, בזמן ירי הבליסטראות היה רבי חיים מורה עליהם במטהו המיוחד שהיו רשומים עליו שמות הקודש, ומסיט את הבליסטראות לים כנרת וכך לא הזיקו להם. ביום ד' כסלו ה'תק"ג (1743) חזר מושל דמשק לעירו והמצור הופסק, יום זה נקבע כיום שמחה לדורות ונקרא **'פורים קטן של טבריה'**. כעבור חודשים אחדים עלה סלימן שוב לכבוש את טבריה אך גם בפעם זו נדהף מן העיר.

ימי המלחמה נתנו את אותותיהם ברב הישיש, ובפורים שנת ה'תק"ד (1744) הזעיק את בנו בכורו רבי יצחק מסוריה והטיל עליו את ההנהגה על העיר. בשבת קודש ו' ניסן שנת ה'תק"ד, נתבקש רבי חיים אבולעפיה ליישיבה של מעלה, זיע"א.

רבי חיים אבולעפיה זצוק"ל נולד בשנת ה'ת"כ (1660)

בחברון, לאביו **רבי משה אבולעפיה זצוק"ל**, והיה בן נינו של **רבי חיים אבולעפיה הראשון** שהיה דיין בצפת. מסופר שפעם כשהיה רבי חיים רבה של צפת, הזדמן עם שמשו לעיר טבריה שהיתה חרבה ושוממה, כדי להשתטח על קברי צדיקים. הלך שמשו לקנות עבורם פירות למאכל. משהתרחק מהרב סבבוהו נערים פרחחים מתושביה הערבים של העיר, והחלו סוקלים אותו באבנים עד שנפצע ודם זב מגופו. משהבין השמש שמנהיג חבורת הפרחחים, הוא לא אחר מאשר בנו של השייח עומר שר העיר. מיהר אל השייח והתלונן על בנו הסודר. נרעש השר בראותו את השמש חבול ודם זב מפצעיו, ונשבע לייסר את בנו במאה מלקות. כששמע שהאיש הפצוע מלווה את הרב החשוב רבי חיים אבולעפיה, שלח מיד להזמין את הרב וקיבלו בכבוד רב. שמע הרב כי נשבע השייח לייסר את בנו במאה מלקות, הורה להביאו לפניו.

משהובא ד'אהיר - בן השייח, הוכיחו אביו על פניו והודיעו על עונשו. ביקש הרב להביא לפניו מאה מלקות, כששמע כן ד'אהיר חוורו פניו והוא התכונן לגרוע מכל, משהובאו המלקות לפני הרב הורה לאגדם לאגודה אחת והניחם בעדינות על גבו של ד'אהיר, כך בחכמתו פטר הרב את השייח משבועתו ואת הבן מעונשו המר. והם הכירו לו טובה גדולה על כך שנים רבות. עשרים ושלוש

מאמר החכם

"וְכָל קָרְבָּן מִנְחָתְךָ" - זוהי עבודת התפילה.

ומתי תהיה התפילה רצויה ומקובלת? "בְּמִלַּח תְּמַלֵּךְ" - כשתצטרף אליה דמעות מלוחות.

רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל

מאיך יבא עזרי

יצא עזרא לחצר ביתו, הרים את המעטפה והתפלל לראות על גבה את הכיתוב 'לכבוד הקדוש ברוך הוא'. הסתקרן וקרא את המכתב שהיה מקופל בתוכו. הכיר עזרא את רבי יהודה עבוד וליבו נחמץ על מצבו, ולמרות זאת רבים הם עניי העיר והוא עזרא שותף בהחזקתם. מששב אל חדרו ואל עיסוקיו טרדה את מחשבתו המעטפה שנפלה בחצר ביתו והוא הררה לעצמו 'הרי נישאה המעטפה על גבי הרוח, והיתה יכולה ליפול גם במקום שאינו מיושב. אם נודמנה המעטפה ונפלה דווקא בחצרי, אות היא כי בורא העולם בחר בי כשלוcho הנאמן!'. ומחשבה למעשה, קרא עזרא לאחד ממשרתיו הגיש לידו את רשימת המצרכים, צייד אותו בכסף ואמר לו 'רכוש את כל המצרכים המופיעים כאן, בחר את המשובחים והטובים ביותר מבין מה שמוצצע בשוק, והולך אותם לביתו של רבי יהודה עבוד!'. עשה המשרת כאשר ציווהו אדונו ויצא לשוק מצוייד ברשימת מצרכים. בביתו של רבי יהודה כבר סיימו לנקות ולצחצח כל פינה, הכלים מורקו, ואף השלחן היה ערוך כהלכה. ישב רבי יהודה והשקיע את עצמו בלימוד התורה הקדושה. הימים נוקפים והשעה דוחקת ובביתו אין כל, ולמרות זאת היה ליבו שליו ובטח שיזמן לו ה' את כל מחסורו. דפיקות שנשמעו על דלת הבית עוררו את תשומת ליבו, והוא ניגש לפתוח את הדלת. מול עיניו המשתאות נכנסו מספר משרתים כשכל אחד נושא בידו סלים ושקים עמוסי מצרכים וכל טוב. 'מי אתם?' - התפלל רבי יהודה. 'משרתים אנו בביתו של עזרא העשיר' - ענו לו, הניחו בביתו את הסלים ויצאו. 'מעניין, מה לי ולעזרא העשיר?' - חשב רבי יהודה לתומו - 'דאי שמע הוא על עניי, וכעשיר מחוייב הוא במצוות הצדקה. אך אני מסרב להנות מכספי צדקה!'. קם והלך רבי יהודה לביתו של עזרא והודה לו נרגשות על כל הטוב והשפע שהתמלא ביתו בזכותו 'ליבי מלא תודה וברכה על טוב לבך ורוחב נדבתך, אולם איני חפץ להנות מן הצדקה' - שח רבי יהודה לעזרא מיטיבו - 'במחילה מכבודך, אבקש לשלם לך את שווי המצרכים בתשלום הפרושים על פני מספר חודשים'. ענה לו עזרא העשיר 'תנוח דעתך רבי יהודה, אין זו כלל צדקה!'. לתמייתהו של רבי יהודה הסביר עזרא בבת שחוק 'זכות גדולה נתגלגלה ליד השנה והגיע עד לחצרי, והיא - להיות שליח של הקדוש ברוך הוא. על הזכות הזו אין בכוננתי לוותר. חזור לביתך לחיים טובים ולשלום'. רק בדרכו לביתו הצליח רבי יהודה לרדת לסוף דעתו של עזרא העשיר, על הזכות שנתגלגלה 'במעטפה' עד לחצר ביתו של עזרא העשיר, והוא ניגן חרש לעצמו 'עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ'...

מלמד דרדקי היה בעיר חלב שבסוריה ושמו רבי יהודה עבוד וצ"ל. ירא שמים היה האיש והתפרנס בקושי ממלאכתו. מעולם לא התלונן רבי יהודה על מצבו הדחוק, וחי בצניעות בהתאם ליכולתו. בתקופה שקדמה לחג הפסח, צמצם רבי יהודה בהוצאותיו וחסך פרוטה לפרוטה להוצאות החג. כשהגיעו ימי חודש ניסן נטל רבי יהודה את פרוטותיו המועטות, ויצא אל השוק לקנות מצרכים עבור חג הפסח הקרב ובא. בדעתו היה לקנות את הנצרך בלבד בהתאם לתקציבו המצומצם. ריח משכר של תבלינים וניחוחות טריים, קידם את פניו של רבי יהודה בבואו אל השוק. בחר רבי יהודה את המצרכים שביקש לרכוש, כשהכניס באקראי את ידו לכיסו על מנת למשש את ארנקו, נדהם לגלות שהארנקו כל עימו. הביט רבי יהודה סביבו, המון אדם צבאו על דוכני השוק, וכפי הנראה כיס זריו רוקן את כיסו מבלי שהרגיש. שאל את העוברים ושבים שמא חשו בתנועה חשודה סביבו, משלא נענה, סב רבי יהודה על עקביו עייף ומאוכזב. לא היה בידיו מטבעות נוספות, והמשכורת הבאה שעתיד הוא לקבל תהיה רק לאחר החג, ומה יעשה כעת?...

הגיע רבי יהודה אל ביתו וליבו כבד עליו, מתוך חוסר האונים שהיה נתון בו, עלתה על שפתיו התמייה, 'מאיך יבא עזרי?' אך יצאו מילים אלו מפיו, מיד נחה דעתו והוא ידע את התשובה למצבו 'עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ!' (תהלים קכא). נכנס רבי יהודה לחדרו ישב על יד שלחנו והחליט לערוך מכתב הממוען אל בורא העולם 'עשה שמים וארץ'. הוא טבל את קולמוסו בדיו ופתח את המכתב בכבוד הראוי 'לכבוד הקדוש ברוך הוא! בהמשך פרט במכתב את כל המצרכים הנוחצים לביתו עבור החג, והוסיף 'בטוח אני בבורא העולם כי כשם שפדה את עם ישראל ממצרים, כן יפדה גם אותי מצרתי ויזמן לי ולבני ביתי את כל מחסורינו'. קיפל רבי יהודה את המכתב והכניסו לתוך מעטפה, על גבה כתב 'לכבוד הקדוש ברוך הוא' והדביק את לשון המעטפה. נרגש עלה רבי יהודה על גג ביתו והעיף את המכתב כלפי מעלה. הרוח שנשבה, נשאה את המכתב על גבה הלאה. המתין רבי יהודה עד שנעלם המכתב מעיניו וירד אל ביתו, ביטחונו היה כה עז כי יענה ה' למכתבו.

עזרא - אחד מעשירי העיר חלב ישב בחדרו, עסוק היה בעסקיו ובספרי חשבונותיו. לפתע, צדו עיניו מעטפה הנישאת על גבי הרוח ונוחתת בדיוק בחצרנו.

וקול התור נשמע בארצנו

בהיר וכנפיו בניגוד לגופו צבועים בצבע חום כהה, עיניו חומות ומוקפות בטבעת של עור אדום. מבין התורים הקטנים בולטת ה'צוצלת' הנקראת אף 'תור העיר' בשונה מהמיייתו החד גונית של התור, המיייתה המיוחדת של הצוצלת עולה ויורדת ונשמעת כקריאות צלצל, ומכאן שמה. גוף ה'צוצלת' צנום ואורכו כעשרים וחמש ס"מ, כנפיו זנבו מגוונים בצבעי חום-אדמדם-כחול-אפור. צידי צווארו מעוטרים בנקודות שחורות. תור קטן נוסף המתעטר אף הוא בקולר שחור על עורפו הוא 'תור הצווארון האדום' שגוון גופו אדמדם. תור בעל מראה מעניין הוא 'תור בין הערביים', צבעו כהה, ובאופן הנאה לשמו - קצות נוצותיו כתמתמות כגוון השקיעה על רקע השמים הכהים.

"תורי זהב... עם נקודות הכסף" (ש"ה ש"א, יא) תור יפה הוא ה'תור המנוקד', נוצות צווארו וכנפיו כהים ומנוקדים בנקודות לבנות המשווים לו מראה מיוחד, יופיו בולט בעיקר כשכנפיו זנבו פרוסים. לא לחינם יש הקוראים לו 'תור התהרה'.

בשונה מהיונה שנוחה היא להיכנע, התור הוא חופשי והוא בין העופות הנודדים 'וקול התור נשמע בארצנו' (ש"ה ש"ב, יב) קולו של התור נשמע בארץ בעת האביב, ופירש"י 'תורים ובני יונה, דרך העופות להיות משודרים ומצפצפים בימי ניסן'.

"והקריב מן התרים או מן בני היונה" (ד, א) התור נקרא כן על שם המיייתו האופיינית הנשמעת כ'תור-תור'. התור דומה ליונה אולם נבדל ממנה בגודלו, שכן גופו עדין וקטן יותר וכנפיו קצרות. הנוצות המעטרות את גופו חסרות את הברק המתכתי המאפיין את היונה, וכן רגליו נטולות נוצות. התורים עפים נמוך, מעופם מהיר, והם חובטים בכנפיהם מהר יותר מהיונים. קן התור נבנה ברפיון וללא כל חזיון והוא גלוי לעין כל. בשונה משאר בעלי הכנף הבונות את קינן במקום גלוי, שביצתם צבעונית לצרכי הסוואה, ביצת התור לבנה, וזאת מפני שהתורים אינם משאירים את ביציהם חשופים אפילו לא לפרק זמן קצר. כיום ידועים בעולם 16 מיני תורים, המוכר ביותר הוא ה'תור המצוי' הניכר בגופו החום ובכתמים שעל גופו, משני צידי צווארו כתמים שחורים ששוליהם מכסיפים. במעופו פורש התור את זנבו שצבעו חום שחרחר ושוליו לבנים. אורך גופו של התור המצוי הוא כשלושים ס"מ ורוחב כנפיו הפרושות כמחצית המטר. מבין התורים הגדולים ביותר הוא 'תור הצווארון' המתאפיין בקולר שחור בחלקו האחורי של צווארו. בשפה הערבית מכונה תור זה בשם שמשמעותו 'יונה בעלת טבעת נוי'. גופו של תור הצווארון מגושם, צווארו קצר וראשו קטן ביחס לגופו. קרוב לו בגודלו הוא ה'תור המזרחי' הניכר בפספוס הכחלחל-שחור שעל שולי צווארו. תור יפה ומיוחד הוא ה'תור הסגלגל' גוון גופו הגדול ורדרד

08.852.0.852 יאקאב